

PHÁT TRIỂN NGUỒN LỰC ĐẢM BẢO THỰC HIỆN TRUYỀN THÔNG GIÁO DỤC GIÁ TRỊ SỐNG CHO THẾ HỆ TRẺ

• ThS. Nguyễn Diệu Ngọc^(*)

Tóm tắt

Công tác truyền thông giáo dục giá trị sống cho học sinh, sinh viên nếu được đầu tư thỏa đáng về mặt nhân lực, vật lực sẽ mang lại những hiệu quả thực tế, góp phần giải quyết những thách thức của giáo dục giá trị sống, đáp ứng yêu cầu phát triển con người toàn diện mang giá trị văn hóa truyền thống Việt Nam trong bối cảnh hội nhập quốc tế. Bài báo đề cập đến các yêu cầu truyền thông giáo dục giá trị sống, từ đó đưa ra một số giải pháp phát triển nguồn nhân lực và cơ sở vật chất đảm bảo thực hiện hiệu quả công tác truyền thông giáo dục giá trị sống cho thế hệ trẻ trong bối cảnh hiện nay.

Từ khóa: Giải pháp, nhân lực, cơ sở vật chất, truyền thông giáo dục, giá trị sống.

1. Đặt vấn đề

Theo các nhà xã hội học, giá trị sống (hay giá trị cuộc sống) là những điều chúng ta cho là quý giá, là quan trọng, có ý nghĩa đối với cuộc sống của mỗi người.

Truyền thông giáo dục giá trị sống giúp cho mọi người có kiến thức tối thiểu và cơ bản nhất về giá trị sống của con người, quốc gia, dân tộc thông qua ba lĩnh vực chủ yếu là giáo dục kiến thức, giáo dục thái độ và hành động của mỗi người trong thực hiện hệ giá trị. Trong bối cảnh truyền thông trở thành “làng toàn cầu” và sự phát triển của môi trường truyền thông số hiện nay, báo chí và các phương tiện truyền thông đại chúng đang trở thành công cụ quan trọng với phương thức đặc thù trong giáo dục giá trị sống, đặc biệt là với công chúng trẻ Việt Nam.

Quản lý truyền thông giáo dục giá trị sống được hiểu là một quá trình có kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo, kiểm tra nhằm tạo ra sự thống nhất giữa chủ thể quản lý (hiệu trưởng, nhà trường, các phương tiện truyền thông...) với các khách thể quản lý, bao gồm các lực lượng tham gia giáo dục giá trị sống như thế hệ trẻ, học sinh, sinh viên, giáo viên và lực lượng xã hội ngoài nhà trường, đoàn thể xã hội (trong đó có truyền thông đại chúng) để đạt tới việc thực hiện có hiệu quả giáo dục giá trị sống.

2. Các yếu tố ảnh hưởng đến truyền thông giáo dục giá trị sống cho thế hệ trẻ trên các phương tiện truyền thông đại chúng

2.1. Yếu tố con người

Trong truyền thông giáo dục giá trị sống, yếu

tố con người hết sức quan trọng bởi đây là hạt nhân truyền tải các thông tin truyền thông giáo dục giá trị sống tới các đối tượng tiếp nhận. Nếu con người thực hiện có trí tuệ, nhạy bén, sáng tạo, cập nhật thông tin mang tính thời sự, khai thác nhiều khía cạnh sẽ mang tới cho độc giả cái nhìn trung thực, tổng quan về một vấn đề đặt ra thì tầm ảnh hưởng về nhận thức của độc giả sẽ đem lại cho xã hội, đặc biệt là thế hệ trẻ những định hướng giá trị đúng đắn.

2.2. Yếu tố cơ sở vật chất, trang thiết bị kỹ thuật, kinh phí thực hiện

- Yếu tố cơ sở vật chất, trang thiết bị kỹ thuật:

Trong số những thành tựu quan trọng nhất mà loài người đạt được trong thời gian gần đây, những phát triển nhảy vọt của các kỹ thuật truyền thông giáo dục giá trị sống là một hiện tượng gây kinh ngạc và có những ảnh hưởng mạnh mẽ nhất, hầu hết các môi trường giáo dục đều đưa công nghệ thông tin vào trường học. Bên cạnh sự cải tiến không ngừng về tốc độ, dung lượng, tính đa dạng, các phương tiện truyền thông đại chúng tăng nhanh khả năng chuyển tải lẫn chất lượng kỹ thuật đem lại hiệu quả giáo dục giá trị sống nhanh chóng và đa dạng các loại hình giáo dục như: Phòng chiếu, máy tính, bài giảng số hóa...

- Kinh phí thực hiện: Để đáp ứng được nhu cầu phát triển thì kinh phí hoạt động trở thành mối quan tâm đối với các phương tiện truyền thông đại chúng và có những ảnh hưởng trực tiếp nhất định đến việc lựa chọn, đặt mua và bổ sung các nguồn tài nguyên thông tin, phương tiện kỹ thuật, cơ sở hạ tầng đưa vào phục vụ. Thực tế cho thấy hoạt động của các phương tiện truyền thông đại chúng tại Việt Nam đều phụ thuộc vào tính khả thi của

^(*)Báo Giáo dục và Thời đại.

nguồn kinh phí. Do vậy, ngân sách cấp cần phải đảm bảo tính cân đối.

2.3. Yếu tố luân lý đạo đức trong truyền thông giáo dục giá trị sống

Mỗi nhà báo, phóng viên, biên tập viên bên cạnh cái đầu “lạnh” vẫn phải giữ được một trái tim “nóng” để biết chia sẻ, cảm thông, biết dừng lại trước những nỗi đau của nhân vật. Chính vì thế, chúng ta đã có Luật Báo chí và đạo đức báo chí của cộng đồng những người làm báo - Hội Nhà báo Việt Nam - nhằm phát huy mặt tích cực, hạn chế những tiêu cực của báo chí.

3. Phát triển nguồn lực đảm bảo thực hiện truyền thông giáo dục giá trị sống cho thế hệ trẻ

3.1. Nâng cao chất lượng nguồn nhân lực truyền thông giáo dục giá trị sống

3.1.1. Mục tiêu của biện pháp

Hoàn thiện tổ chức bộ máy quản lý công tác truyền thông giáo dục giá trị sống, kiện toàn đội ngũ phóng viên, biên tập viên, xây dựng mạng lưới công tác viên thực hiện công tác truyền thông giáo dục giá trị sống.

3.1.2. Chỉ đạo thực hiện

- *Nâng cao phẩm chất và năng lực đội ngũ lãnh đạo, quản lý*

Cán bộ lãnh đạo, quản lý báo chí phải có tri thức, hiểu biết về báo chí, về giáo dục giá trị sống; có kinh nghiệm thực tế. Do đó, chúng ta cần có chính sách đào tạo và đào tạo lại có chọn lọc những người lãnh đạo, quản lý báo chí để đáp ứng yêu cầu mới của báo chí là thực hiện chức năng phản biện xã hội, định hướng xây dựng giá trị cho lớp trẻ. Đây là yêu cầu đòi hỏi của sự phát triển chung của xã hội làm cho báo chí thực hiện tốt chức năng tuyên truyền, phản biện của mình.

Bên cạnh đó, người quản lý cần có nhân cách, đạo đức, có khả năng tập hợp, động viên tập thể cùng vì mục đích chung. Trong quan hệ với người dưới quyền có thái độ, cách ứng xử điều hành công việc rõ ràng, công bằng, đúng mực, linh hoạt trong việc vận dụng cơ chế khen thưởng, xử phạt; tạo điều kiện giúp đỡ cấp dưới có cơ hội để phát triển; tôn trọng, lắng nghe đội ngũ phóng viên, biên tập viên, công tác viên góp ý để nội dung tuyên truyền giáo dục giá trị sống được hiệu quả.

- *Nâng cao năng lực đội ngũ phóng viên, biên tập viên*

Viết về giáo dục giá trị sống, đội ngũ phóng viên, biên tập viên không chỉ cần có kiến thức về báo chí mà còn cần những kiến thức sâu rộng về giáo dục, văn hóa, xã hội, cũng như am hiểu về tình hình địa phương nơi họ đến công tác. Như vậy, trình độ văn hóa của phóng viên, biên tập viên không thể chỉ đơn thuần là một tấm bằng cử nhân báo chí hoặc một ngành xã hội thích hợp, mà luôn cần được làm phong phú, đa dạng thêm. Người lãnh đạo có xem trọng mặt bằng trình độ của cán bộ, phóng viên, biên tập viên trong tòa soạn thì tờ báo mới có cách nhìn, cách phản ánh, cách phân tích, lý giải các vấn đề của giáo dục giá trị sống một cách thích đáng. Do vậy, công tác đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ báo chí cho đội ngũ người làm báo là rất cần thiết.

Lãnh đạo các cơ quan báo chí cần khuyến khích và tạo điều kiện cho đội ngũ cán bộ, phóng viên, biên tập viên học tập nâng cao trình độ chính trị, chuyên môn, cũng như mở rộng tầm hiểu biết của họ qua các khóa học ngắn hạn và các khóa học dài hạn; đồng thời khuyến khích người làm báo tự bồi dưỡng, tự học, tự đào tạo để không ngừng hoàn thiện chuyên môn của mình.

- *Mở rộng đội ngũ cộng tác viên*

Xây dựng đội ngũ cộng tác viên, chuyên gia, nhà khoa học, nhà quản lý... cần được quan tâm thường xuyên, có kế hoạch hoạt động trước mắt cũng như lâu dài. Đảm bảo cho cộng tác viên có điều kiện định hướng và cập nhật thông tin, tư liệu. Việc xây dựng được đội ngũ cộng tác viên am hiểu về khoa học chính trị, nghiệp vụ báo chí, nhiệt tình, yêu nghề và có khả năng cung cấp thông tin, viết bài, trả lời phỏng vấn, tư vấn tâm lý học đường... - những vấn đề liên quan đến nội dung giáo dục giá trị sống cho thế hệ trẻ - là cơ sở để nâng cao chất lượng và uy tín của tờ báo. Đội ngũ cộng tác viên luôn gắn với thực tiễn và trải rộng trên các lĩnh vực, vùng, miền, nhờ đó những thông tin, tư liệu không những kịp thời mà còn tương đối toàn diện.

Tuy nhiên, chất lượng thông tin của đội ngũ cộng tác viên không chỉ phụ thuộc vào bản thân họ mà còn phụ thuộc rất nhiều vào sự chỉ đạo, hướng dẫn của ban biên tập và người đứng đầu báo. Việc chăm lo, nâng cao năng lực làm báo, trách nhiệm và nghĩa vụ công dân đối với những người làm báo nói chung và đội ngũ cộng tác viên nói riêng là

một trong những công việc đòi hỏi người lãnh đạo, quản lý không chỉ quan tâm mà còn phải thường xuyên đổi mới, sáng tạo để đưa ra những giải pháp mang lại hiệu quả cao. Kịp thời biểu dương, khen thưởng những cá nhân có những phát hiện, tin, bài hay, có giá trị trong việc tuyên truyền giáo dục giá trị sống cho thế hệ trẻ.

3.2. Hoàn thiện chế độ chính sách, cung ứng điều kiện tài lực đảm bảo truyền thông giáo dục giá trị sống cho thế hệ trẻ

3.2.1. Mục tiêu của biện pháp

Cải tiến các chế độ chính sách đối với những người tham gia thực hiện chương trình truyền thông giáo dục giá trị sống, các phóng viên, biên tập viên, cộng tác viên và những lao động có liên quan trong Báo Giáo dục và Thời đại để có chế độ, chính sách thỏa đáng.

Tăng cường hỗ trợ cơ sở vật chất cho nhóm thực hiện các chương trình truyền thông giáo dục giá trị sống: Hỗ trợ phóng viên phụ trách giáo dục giá trị sống về thời gian, phương tiện đi lại, nhuận bút; Đề xuất giải thưởng hàng năm về đề tài giáo dục giá trị sống; Khen thưởng, động viên kịp thời những bài báo xuất sắc, gây tiếng vang.

3.2.2. Chỉ đạo thực hiện

- Đẩy mạnh nghiên cứu tổng kết thực tiễn, xây dựng và hoàn thiện các cơ sở khoa học cho truyền thông giáo dục giá trị sống

Cơ quan quản lý và cơ quan báo chí cần nghiên cứu, tổng kết thực tiễn hoạt động của truyền thông giáo dục giá trị sống trên báo nhằm chỉ ra những kết quả đạt được và vấn đề còn tồn tại, hạn chế và những vấn đề mới của truyền thông giáo dục giá trị sống, từ đó hình thành các luận cứ khoa học và nâng cao chất lượng truyền thông trong lĩnh vực này. Từ những ý kiến của bạn đọc, góp ý về giáo dục giá trị sống tại các cơ sở giáo dục và nội dung truyền thông đề tài này trên báo, trở thành tập hợp các ý kiến có cơ sở khoa học tham gia tích cực vào truyền thông giáo dục giá trị sống. Đồng thời, cần có những cuộc hội thảo chuyên đề, tọa đàm, lấy ý kiến các nhà khoa học, góp ý ở các vùng, miền để xây dựng cơ sở khoa học cho nội dung truyền thông giáo dục giá trị sống.

- Hoàn thiện chính sách quản lý

Tăng cường sự phân cấp trong quản lý và tổ chức các hoạt động truyền thông giáo dục giá trị

sống, đáp ứng nhu cầu thông tin của độc giả nói chung, thế hệ trẻ nói riêng. Trong quá trình quản lý và tổ chức các hoạt động truyền thông giáo dục giá trị sống cần hoàn thiện cơ chế phối hợp giữa các cơ sở giáo dục và báo, giữa các cơ quan truyền thông. Các cơ chế về truyền thông giáo dục giá trị sống đều có vai trò quan trọng trong việc xây dựng, định hướng các giá trị sống cho thế hệ trẻ nhưng chúng không thể hoạt động riêng biệt. Việc kết hợp và cân bằng các cơ hội của chiến lược sẽ tạo nên hiệu quả cao nhất.

Cần xây dựng khung pháp lý và chiến lược truyền thông giáo dục giá trị sống trên cơ sở có sự chỉ đạo từ trên xuống, có văn bản pháp luật để mọi người làm theo, có các trang thiết bị cần thiết để đưa các thông điệp truyền thông giáo dục giá trị sống đến với học sinh, sinh viên, các nhà trường.

Xây dựng chính sách quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng phóng viên, biên tập viên, cộng tác viên tham gia các hoạt động truyền thông giáo dục giá trị sống.

- Khuyến khích phóng viên, biên tập viên, cộng tác viên bằng cơ chế nhuận bút

Lãnh đạo báo yêu cầu các nhóm thực hiện truyền thông giáo dục giá trị sống đưa ra các yêu cầu, kiến nghị về chế độ chính sách và cơ sở vật chất, cùng với sự tư vấn của tổ xây dựng kế hoạch và các phòng ban có liên quan, lãnh đạo báo xem xét, điều chỉnh và quyết định chế độ thích hợp nhất cũng như cung cấp các cơ sở vật chất cần thiết cho công tác này.

Bên cạnh đó, xây dựng kế hoạch chi tiêu nội bộ hàng năm dành lượng kinh phí cho hoạt động chuyên môn truyền thông giáo dục giá trị sống, tiết kiệm các nguồn chi mua sắm trang thiết bị. Để có được một đội ngũ phóng viên, biên tập viên, cộng tác viên có tâm, có tầm và có tài, bên cạnh việc đào tạo và đào tạo lại, cần xây dựng khung nhuận bút với việc tăng giá trị tin bài và phải có chế độ khen thưởng phù hợp. Khuyến khích phóng viên gắn kết với các cơ sở giáo dục, tuyên truyền giáo dục giá trị sống vừa tạo thương hiệu cho nhà trường, vừa tăng lượng phát hành cho báo, nâng cao nguồn thu nhập cho phóng viên. Từ đó mới đủ sức khuyến khích những phóng viên, biên tập viên chuyên trách truyền thông giáo dục giá trị sống.

- Tăng cường huy động nguồn lực xã hội

Vận động các trung tâm tư vấn tâm lý học đường, các tổ chức hoạt động giáo dục, cơ quan, doanh nghiệp... ủng hộ kinh phí, phối/kết hợp để thực hiện các chuyên đề giáo dục giá trị sống. Bên cạnh đó cần huy động sự đóng góp tự nguyện của người dân, của các tổ chức chính trị - xã hội tham gia hoạt động truyền thông giáo dục giá trị sống cho thế hệ trẻ, tạo mọi điều kiện thuận lợi để mỗi tổ chức, mỗi cá nhân, mỗi gia đình và mọi người dân trong đó có học sinh, sinh viên tích cực tham gia vào các quá trình truyền thông giáo dục giá trị sống cho thế hệ trẻ.

4. Kết luận

Chú trọng đầu tư cho nguồn nhân lực, đội ngũ

phóng viên, biên tập viên, cán bộ các đơn vị trong công tác quản lý và tổ chức thực hiện truyền thông giáo dục giá trị sống sẽ được tăng cường bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ, nâng cao năng lực trình độ, đủ mạnh về số lượng và chất lượng đáp ứng được nhiệm vụ truyền thông giáo dục giá trị sống cho thế hệ trẻ trong bối cảnh hiện nay.

Cùng đó, với việc hoàn thiện về cơ chế chính sách, đầu tư cơ sở vật chất, các nhóm thực hiện truyền thông giáo dục giá trị sống có được sự hỗ trợ cần thiết của cơ quan để thực hiện hiệu quả nhất công việc của mình; các tác giả, nhóm tác giả có sản phẩm tốt được khuyến khích, khen thưởng kịp thời. Kế hoạch truyền thông có được nguồn lực dồi dào để triển khai lâu dài, bền vững./.

Tài liệu tham khảo

[1]. Đặng Quốc Bảo, Vũ Quốc Chung (đồng chủ biên) (2013), *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về lãnh đạo và quản lý giáo dục trong thời kỳ đổi mới*, NXB Văn hóa thông tin.

[2]. Phạm Minh Hạc (2010), *Giá trị học - Cơ sở lý luận góp phần đúc kết, xây dựng hệ giá trị chung của con người Việt Nam thời nay*, NXB Giáo dục.

[3]. Phạm Minh Hạc (2013), “Giáo dục giá trị xây dựng văn hóa học đường”, *Tạp chí Đại học Sài Gòn*, (số 17), tr. 5-12.

[4]. Vũ Đình Hòa (chủ biên) (2000), *Truyền thông đại chúng trong công tác lãnh đạo quản lý*, NXB Chính trị quốc gia.

[5]. Nguyễn Công Khanh (chủ biên), Nguyễn Thị Kim Liên (2012), *Giáo dục giá trị sống và phát triển kỹ năng sống*, NXB Hà Nội.

[6]. Trần Ngọc Tăng (2001), *Vai trò truyền thông đại chúng trong giáo dục thẩm mỹ ở nước ta hiện nay*, NXB Chính trị quốc gia.

DEVELOPING RESOURCES TO EFFECTIVELY COMMUNICATE LIFE VALUES EDUCATIONALLY TO YOUNG GENERATION

Summary

If the communication of life values education to college, university students is invested adequately in sources of human beings and facilities, it will result in good gains, somehow addressing challenges of life values education, and thus meet requirements of developing comprehensive humans, embedded with Vietnam traditional cultural values in international integration context. The paper discusses requirements of communicating life values education, and advocates solutions to develop human resources and facilities, as such to ensure the effective communication of life values education to young generation in the current context.

Keywords: Solutions, human resources, facilities, educational communication, life values.

Ngày nhận bài: 4/3/2016; Ngày nhận lại: 20/3/2016; Ngày duyệt đăng: 4/4/2016.